

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง ประวัติอำเภอโกสัมพีนคร

รายละเอียด

ตำนานเมืองโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

โกสัมพีนครเป็นเมืองเก่าแก่ยุคหินต่อยุคโลหะ เมื่อประมาณปีพระพุทธศักราช 1002 ปี จึงพระยาภาณุวรณดิศราชบุตรของพระยาภาณุวงศ์ได้เสวยราชสมบัติเมืองตากกะสิลามหานคร(สันนิษฐานว่าเป็นเมืองตาก) จึงให้พราหมณ์ทั้งหลายยกพลลงไปสร้างเมืองละโว้ได้ 19 ปี เมื่อพระพุทธศักราชล่วงได้ 1011 พรรษา แล้วพระยาภาณุวรณดิศราช ให้พระยาทั้งหลายไปตั้งเมืองอยู่ทุกแห่ง แลขุนนางขึ้นไปตั้งเมืองทวารบุรี เมืองสันตนาหะ แลเมืองอเส เมืองโกสัมพีนคร แล้วมานมัสการที่พระพุทธเจ้าตั้งบาตรตำบลบ้านแม่ฮ่องแก้ว

จากพงศาวดารเหนือ และประวัติเมืองตาก ทำให้เราสามารถประมวลได้ว่า เมืองโกสัมพีนคร น่าจะสร้างราว พ.ศ.1011 โดยพระยาภาณุวรณดิศ เจ้าเมืองตาก ได้สร้างเมืองต่างๆ ขึ้นสี่เมือง มีนครโกสัมพีนครด้วย หลังจากนั้นได้ทิ้งเมืองตากให้ร้าง และเสด็จไปสร้างเมืองละโว้ และครองละโว้ พระราชธิดาคือนางจามเทวี ได้เสด็จตามลำน้ำปิง และทำสงครามกับ เจ้าชายแห่งโกสัมพีนคร เป็นศึกแห่งความรัก และเจ้าชายโกสัมพีนคร สิ้นพระชนม์ที่ตำบลวังเจ้า แขวงเมืองตาก พระนางจามเทวี ได้บูรณะ เมืองตากขึ้นใหม่เมื่อเสร็จแล้วจึงเสด็จไปครอง เมืองศรีภูมิชัย (ลำพูน) ในกาลนั้น

ปัจจุบันโกสัมพีนคร เป็นชื่อของตำบลหนึ่งใน 3 ตำบล ที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอโกสัมพีนคร สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลงมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้ใช้ชื่อ "อำเภอโกสัมพีนคร" เพื่อเป็นสิริมงคลในวโรกาสที่ได้รับการจัดตั้งในปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ 50 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ปีเดียวกัน และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น อำเภอโกสัมพีนคร ในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน อำเภอโกสัมพีนคร แบ่งเป็น สามตำบล คือ ตำบลโกสัมพีนคร ตำบลเพชรชมพู ตำบลลานดอกไม้สด

อำเภอโกสัมพีนครตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวังเจ้า อำเภอเมืองตาก (จังหวัดตาก) และอำเภอรานกระต่าย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองกำแพงเพชร
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองกำแพงเพชรและอำเภอลานสัก
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบพพระและอำเภอวังเจ้า (จังหวัดตาก)

คำขวัญประจำอำเภอคือ

ป่าสวยน้ำใส	กล้วยไข่แสนหวาน
แม่ปิ้งไหลผ่าน	อุทยานคลองวังเจ้า
ชาวเขามากมี	โบราณคดีลือเลื่อง
เมืองแห่งสาวงาม	นามโกสัมพีนคร

คณะบันทึกสารคดีโทรทัศน์วัฒนธรรมชุดโกสัมพีนครของเรา ได้รับการต้อนรับจาก ครูพรพรรณ บุญโท ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภอโกสัมพี คุณจันทร์รัชชัช ยาดี พัฒนาการประจำตำบลโกสัมพี คุณสุวพัทธ์ พันธุ์สมพงศ์ ประธานกลุ่มสตรีโกสัมพี คุณบรรจบ สิบมี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 คลองเมือง และคุณวันวิสา เหมือนยฝน สาวงามตำบลโกสัมพี ได้นำเราไปชมสถานที่ต่างๆ ตามคำขวัญอำเภอโกสัมพี สถานที่แรกคือ คำขวัญวรรคแรกคือ

ป่าสวย น้ำใส

ที่อำเภอโกสัมพี มีเกาะเสือ และในเกาะเสือ มีป่าขนาดใหญ่ขึ้นริบร้อยต้น มีสายน้ำปิ้งทิ้งดงาม ไหลผ่านทั้งสองด้านของเกาะเสือนับว่าเป็นจุดทิ้งดงามที่สุดอีกจุดหนึ่งในกำแพงเพชร เกาะเสือ ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะตำแย-เกาะเสือ หมู่ที่ 5 ต.โกสัมพี อ.โกสัมพีนคร อยู่ห่างจากถนนพหลโยธินเพียง 200 เมตรเท่านั้น ติดกับจ.ตาก มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเกาะเสือว่า เดิมเกาะนี้ มีเสือมาอาศัยอยู่ บางท่านว่าเป็นขุมโจร การเดินทางต้องอาศัยเรือเป็นยานพาหนะ ปัจจุบันมีการสร้างกระเช้าเพื่อข้ามไปยังเกาะ เกาะเสือมีทัศนียภาพที่สวยงามมาก ปัจจุบันมีการพัฒนาเกาะเสือ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของจังหวัดกำแพงเพชร เกาะเสือมีอายุ ยืนยาวมาไม่น้อยกว่า 300-400 ปี จากสภาพโดยทั่วไปพบต้นยางขนาดใหญ่มากเกือบ 200 ต้น ซึ่งเดิมมีมากกว่า 400 กว่าต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร มีโครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าข้ามลำน้ำปิ้งมูลค่า 36 ล้านบาท ข้ามลำน้ำปิ้งแห่งที่ 2 ของไทย ระยะทางข้ามแม่น้ำปิ้ง 300 เมตร จำนวน 32 กระเช้า 64 ที่นั่ง พร้อมอาคารควบคุม โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำแพงเพชร มีการปรับปรุงในส่วนของภูมิทัศน์ต่างๆ รองรับกิจกรรมอันหลากหลาย ทั้งด้านที่พักแบบรีสอร์ท หรือกางเต็นท์ การล่องแก่ง พายเรือ การนำเรือหาปลาของชาวบ้านมาให้บริการนักท่องเที่ยวกว่า 30 ลำ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสือที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ ต้นยาง อายุกว่าร้อยปี จำนวนหลายต้น เป็นที่อาศัยของฝูงนกกะลิง เป็นสถานที่ ป่าสวยน้ำใใจอย่างน่ายลในเมืองกำแพงเพชร

กล้วยไข่แสนหวาน

ที่ตำบลโกสัมพี มีแหล่งปลูกกล้วยไข่ที่มากที่สุด แห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร จนมีคำขวัญวรรคที่ 2 ของโกสัมพีนครว่า กล้วยไข่แสนหวาน มีผลผลิตที่มีรสชาติที่หอมหวานมาก เป็นแหล่งปลูกที่สำคัญของประเทศไทยเลยทีเดียว เราไปพบกับเจ้าของสวนกล้วยไข่คือนางสาวราย อินทร์เจริญ ท่านปลูกกล้วยไข่ไว้หลายสิบไร่ มีรายได้

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จากสวนกล้วยไข่ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างสบาย ใต้ลองชิมกล้วยไข่ที่สวนแห่งนี้ มีรสหวานสมกับคำขวัญที่ว่า กล้วยไข่ แสนหวานจริงๆ

แม่ปิงไหลผ่าน

อำเภอโกสัมพีนคร เป็นอำเภอสำคัญที่แม่น้ำปิงไหลผ่าน ทั้งตัวเมืองโบราณและตัวเมืองใหม่ เป็นระยะทางที่ยาวมากที่สุดอำเภอหนึ่งในภาคเหนือ แม่น้ำปิง งดงาม บางตอน เห็นทรายขาว เป็นลำน้ำที่ อุดมสมบูรณ์มาก นับว่างดงามที่สุด แห่งหนึ่ง ตามที่แม่น้ำปิงผ่านอำเภอต่างๆ

อุทยานคลองวังเจ้า

ที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ได้พบกับ คุณสมชาย วิเชียรภักดิ์วิรัตน์ หัวหน้าอุทยานคลองวังเจ้า ท่านได้พาคณะไปชม สถานที่น่าสนใจ หลายแห่ง อาทิ น้ำตกคลองวังเจ้า ห่างจากที่ทำการ 1.5 กิโลเมตร สูง 20 เมตร น้ำตกคลองสมอกกล้วย มี 4 ชั้น ห่างจากที่ทำการ 1.5 กิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปีจุดชมวิวดำตั่ง ห่างจากที่ทำการ 3 กิโลเมตร อยู่ริมทางที่จะไปหมู่บ้านโละโคะ ชมพระอาทิตย์ลับทิวเขาได้ ไปแก๊สธรรมชาติ มี 2 แห่ง คือทางไปน้ำตกคลองโป่ง และน้ำตกเต่าดำ ประมาณ 1,500 เมตร น้ำตกคลองโป่ง มี 4 ชั้น เป็นน้ำตกหินชนวน สูง 100 เมตรนับว่าที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นำมาพักผ่อนที่สุดอีกแห่งหนึ่ง มีบ้านพักที่งดงามท่ามกลางธรรมชาติอีกหลายหลัง เชิญชวนทุกท่านมาพักผ่อนกันที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าท่านจะมีความสุขที่สุด

ชาวเขามากมี

อำเภอโกสัมพีนคร มีชาวไทยภูเขาหลายเผ่าพันธุ์ และมีเป็นจำนวนมาก ที่บ้านโละโคะ ทางขึ้นลงค่อนข้างลำบาก ในฤดูฝน บ้านโละโคะหมู่ที่ 10 ตำบล โกสัมพีนคร อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นหมู่บ้านชาวเขา ตั้งหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2348 ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติวังเจ้า ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง สูงจากระดับน้ำทะเล 500 เมตร ประชากรชาวเขา ประกอบด้วย ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและม้ง ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่ จำนวน 93 หลังคาเรือน 103 ครอบครัว 616 คน มีอาชีพการเกษตร นับถือศาสนาพุทธ และคริสต์เป็นบางส่วน สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ สภาพทั่วไปเป็นภูเขาที่ไม่สูงชันเท่าไร แต่ธรรมชาติและทิวทัศน์ของป่าเขาผู้คนถ้าท่านได้เยือนสักครั้ง ท่านจะต้องกลับมาอีกอย่างแน่นอน

โบราณคดีลือเลื่อง

เมืองโกสัมพีนคร สันนิษฐานว่า เป็นเมืองก่อนประวัติศาสตร์ เราได้สำรวจพบ ขวานหิน ในยุคหิน กลางเมืองโกสัมพีนครจำนวนมาก และอาจเจริญก้าวหน้าขึ้นมาเป็น เมืองโกสัมพีนคร ในยุคทวารวดี และกลายเป็นเมืองร้าง ในราวพุทธศักราช 1800 และร้างมานาน กว่า 700 ปี เมื่อไปสำรวจ จึงไม่พบสิ่งก่อสร้างใดๆ เลย นอกจากกองอิฐกอง

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แลง แร่ตระกรัน จำนวนมากเท่านั้น สิ่งที่น่าแปลกอีกอย่างหนึ่งในนครโกสัมพี คือศาลท้าวเวสสุวรรณ คุณบรรจบ สืบมี ผู้ใหญ่บ้าน บ้านคลองเมือง พาเราชมรายละเอียดของเมืองโกสัมพี ท่านสันนิษฐานว่าศาลท้าวเวสสุวรรณอาจจะเป็นหลักเมืองของเมืองโกสัมพี ในสมัยโบราณ ปัจจุบัน ยังมีผู้คนกราบไหว้กันได้ขาด เมืองเป็นรูปวงรี คล้ายกับ เมืองไตรตรึงษ์ มีคันดิน และคูเมือง โดยรอบยังมีหลักฐานให้เห็นรอบเมือง ลักษณะเมืองตั้งอยู่บนเนินเขา ริม น้ำปึงมี คลองเมือง เป็นคูเมืองด้านเหนือ นับว่านครโกสัมพี มีชัยภูมิที่เหมาะสมในการรักษาเมืองจากผู้รุกราน และ ข้าศึกมิอาจเข้ามาใกล้ได้ มีหน้าผาที่สูงชัน มีน้ำเข้าไปเลี้ยงเมืองตลอดทั้งปี

เมืองแห่งสาวงาม

โกสัมพี เป็นเมืองที่มีสาวงามที่สุด แห่งหนึ่งในเมืองกำแพงเพชร จนมีคำขวัญประจำอำเภอว่า เมืองแห่งสาวงาม คณะเราได้พบกับ คุณวันวิสา เหมือนฝัน สาวงามแห่งโกสัมพี เธอบอกว่าเธอภูมิใจที่ได้เกิดเป็นสาวโกสัมพีนคร จะงามเพียงใด เชิญท่านร่วมทัศนศึกษาและชื่นชม

นามโกสัมพีนคร

อำเภอโกสัมพีนคร จึงเป็นเมืองมหาเสน่ห์อีกเมืองหนึ่งของกำแพงเพชร และของประเทศไทยเชิญชวนทุกท่านเลือกชมเลือกท่องเที่ยว ชาวโกสัมพีทุกคน ยินดีต้อนรับทุกท่านให้ได้รับความสะดวกสบายและนำชมสถานที่ต่างๆ ตามคำขวัญของโกสัมพีนครที่ว่า ปาสวยน้ำใส กล้วยไข่แสนหวาน แม่ปึงไหลผ่าน อุทยานคลองวังเจ้า ชาวเขามากมี โบราณคดีลือเลื่อง เมืองแห่งสาวงาม นามโกสัมพีนคร

คำสำคัญ : โกสัมพีนคร

ที่มา : สันติ อภัยราช. (2559). สารคดีโทรทัศน์ วัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร : ตอน อำเภอโกสัมพีนคร. กำแพงเพชร: ม.ป.พ.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-02-08

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1&code_db=610001&code_type=02